

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 20 februari 2004

T 1222-03

KLAGANDE

U.S.

Ombud, tillika biträde enligt rättshjälpslagen: advokaten J.S.

MOTPART

M.J.

Ställföreträdare: N.J.

Ombud, tillika biträde enligt rättshjälpslagen: advokaten M.N.

SAKEN

Faderskap

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Nedre Norrland, avd. 2, dom den 20 februari 2003 i mål T 113-01

Hovrättens dom

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen förklarar att hovrättens och tingsrättens domar skall undanröjas på den grunden att tingsrätten inte var domför.

Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i målet i övrigt samt undanröjer hovrättens och tingsrättens domar, utom såvitt avser vad domstolarna har fastställt beträffande ersättning åt rättshjälpsbiträdena, och visar målet åter till tingsrätten för ny behandling.

För det biträde J.S. lämnat U.S. i Högsta domstolen fastställs ersättning enligt rättshjälpslagen till skäliga tretusensexhundraarton (3.618) kr, avseende arbete.

För det biträde M.N. lämnat M.J. i Högsta domstolen fastställs ersättning enligt rättshjälpslagen till ettusentvåhundra sex (1.206) kr, avseende arbete.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

U.S. har yrkat att M.J.s talan skall ogillas.

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd beträffande frågan om hovrättens och tingsrättens domar skall undanröjas på den grunden att tingsrätten inte var domför samt förklarat frågan om prövningstillstånd i målet i övrigt vilande.

SKÄL

Tingsrätten har vid målets avgörande bestått av en beredningsjurist som ordförande och tre nämndemän. Enligt 5 § i den vid avgörandet gällande förordningen (1997:139) om försöksverksamhet med förändrad beredningsorganisation vid tingsrätterna fick beredningsjurister, dvs. jurister som anställs för beredningsändamål, ges förordnande enligt 16, 18 och 19 §§ förordningen (1996:381) med tingsrättsinstruktion. Enligt såväl då som nu gällande lydelse av nyssnämnda lagrum saknas emellertid möjlighet för lagmannen att förordna en jurist som i första hand inte är anställd för att utföra domargöromål att avgöra ett mål om faderskap.

Av 6 § i 1997 års förordning framgår att lagmannen kunde förordna beredningsjurister att, i vidare omfattning än som anges i tingsrättsinstruktionen, på eget ansvar vidta åtgärder för beredning av mål och ärenden. Uppgiften att avgöra ett mål eller ärende kan inte anses omfattas av begreppet ”beredning av mål och ärenden” (jfr Fitger, Rättegångsbalken I s. 1:24 a). Tingsrätten var således inte domför med en beredningsjurist som ordförande.

Frågan är om hovrättens och tingsrättens domar på den grunden skall undanröjas och målet återförvisas till tingsrätten.

Enligt 50 kap. 28 § rättegångsbalken får hovrätten undanröja tingsrättens dom på grund av rättegångsfel endast om felet kan antas ha inverkat på målets utgång och inte utan väsentlig olägenhet kan avhjälpas i hovrätten. Enligt 55 kap. 15 § rättegångsbalken tillämpas 50 kap. 28 § också i Högsta domstolen i fråga om lägre rätts dom.

Om rättegångsfelet, som i förevarande mål, består i bristande domförhet kan felet i allmänhet antas ha inverkat på målets utgång. Det saknas skäl för annan bedömning i detta mål. Bristande domförhet är inte heller ett sådant rättegångsfel som kan anses bli avhjälpt genom att målet prövas i högre rätt. (Jfr NJA 1991 s. 783, 1994 s. 545 och 1999 s.788.)

De formella förutsättningarna för att undanröja hovrättens och tingsrättens domar är således uppfyllda. U.S. har begärt att målet i sak återförvisas till tingsrätten.

På grund av det anförda och med hänsyn till felets art skall hovrättens och tingsrättens domar undanröjas i huvudsaken och målet i den delen visas åter till tingsrätten.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Svensson, Lennander (referent),
Blomstrand, Lindeblad och Wersäll
Föredragande revisionssekreterare: Wartin